

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Biudžetinė įstaiga, Rūdninkų g. 13, 01135 Vilnius, tel. (8 5) 266 3277, el.p. komisija@vkpk.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288700520

Lietuvos Respublikos Seimo
Peticijų komisijai
priim@lrs.lt

2020-09- Nr. V11- (6.3E)
į 2020-07-21 Nr. S-2020-3211

DĖL R. KALINAUSKAITĖS PETICIJOJE PATEIKTO PASIŪLYMO

Valstybinė kultūros paveldo komisija (toliau – Paveldo komisija) 2020 m. rugpjūčio 28 d. posėdyje svarstė Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos prašymą pateikti nuomonę dėl Rasos Kalinauskaitės 2020-05-19 peticijoje pateikto pasiūlymo įtvirtinti konkretų draudimą nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų teritorijose statyti statinius, nesusijusius su paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu.

Paveldo komisija mano, jog piliečių nuogastavimai dėl vykdomų statybų neigiamų pasekmių vertingiausioms nekilnojamoms kultūros vertybėms yra pagrįsti.

Nors strateginiuose dokumentuose yra suformuluoti kultūros paveldo išsaugojimo tikslai bei priemonės šiems tikslams įgyvendinti, tačiau kai kuriais atvejais tai lieka tik deklaratyvios formuluotės. Pastebima tendencija, pasireiškianti verslo atstovų siekiu vystyti statybų plėtrą kultūriniu, paveldosauginiu požiūriu vertingiausiuose, nacionalinės reikšmės nekilnojamojo kultūros paveldo kompleksuose, išnaudojant jų potencialą ir siekiant materialinės naudos, tačiau nesusimąstant apie neigiamas pasekmes šių nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimui, pažinimui, pritaikymui.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme (8 str. 5 d. ir 8 d. bei 10 str. 2–4 d.) numatyta, kad pagal reikšmingumą nekilnojamosios kultūros vertybės skirstomos į: 1) nacionalinio reikšmingumo; 2) regioninio reikšmingumo; 3) vietinio reikšmingumo. Pagal subjektus, suteikiančius paveldosauginį statusą nekilnojamoms kultūros vertybėms, šios skirstomos į kategorijas: 1) paminklai, įrašyti į Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą; 2) paminklai; 3) valstybės saugomi; 4) savivaldybių saugomi; 5) kitos nekilnojamosios kultūros vertybės, nepaskelbtos saugomomis ir registruotos Kultūros vertybių registre (praktikoje įvardinamos registrinėmis).

Nors nekilnojamosios kultūros vertybės yra skirstomos į atskirus lygmenis bei kategorijas, tačiau Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme bei Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatyti vienodi paveldosauginiai reikalavimai kiekvienai nekilnojamajai kultūros vertybei, nepriklausomai nuo to, kuriai iš aukščiau įvardintų kategorijų ji yra priskiriama.

Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 60 str. 4 d. nustatyta, kad viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo objekto teritorijoje, vietovėje ir (ar) jų apsaugos zonoje negavus už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos pritarimo projektui ar numatomai veiklai, draudžiama formuoti ir pertvarkyti žemės sklypus, keisti žemės sklypų naudojimo būdą, užstatymo tankį, intensyvumą, užstatymo tipą, statyti statinius ir įrenginius, keisti jų aukštį ir t. t. Šiame įstatyme numatyta institucijos, atsakingos už kultūros paveldo apsaugą, diskrecinė teisė nepritari projektui, jei jis vykdomas ne pagal paveldosaugos reikalavimus ir jei planuojamais darbais bus sužalotos nekilnojamosios kultūros vertybės, jų vertingosios savybės bei aplinkos autentiškumas. Pažymėtina, kad minėta nuostata nedraudžia naujų statybų reikšmingiausių kultūros vertybių teritorijose, o tik suteikia teisę institucijoms, atsakingoms už kultūros paveldo apsaugą, savo nuožiūra spresti dėl statybos darbų projektų derinimo. Praktika rodo, kad nesant nustatytų aiškių nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo kriterijų, institucijos, atsakingos už kultūros paveldo apsaugą, dažnai priima nenuoseklius ir subjektyvius sprendimus dėl naujų statybų įteisinimo reikšmingiausių nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijose, kurie, visuomenės nuomone, pernelyg dažnai yra palankūs maksimalaus pelno siekiantiems statytojams, o ne paveldo išsaugojimui. Pažymėtina ir tai, kad Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme kultūros paveldo objektams, nepaskelbtiems saugomais, nustatyti griežtesni reikalavimai nei kultūros paminklams ar saugomiems objektams – nustatyta, kad kultūros paveldo objekto, nepaskelbto saugomu, teritorijoje be išlygų draudžiama naikinti ar kitaip žaloti kultūros paveldo objekto ir jo aplinkos autentiškumą bei vertingąsias savybes (60 str. 1 d.). Taigi, be atvirkščiai proporcingo reguliavimo, taip pat kyla kolizija su Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 2 str. 28 d., kurioje nurodyta, kad pritaikant kultūros paveldo objektą galimas minimalus vertingųjų savybių keitimas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, galima teigti, kad esminė naujų statybų vertingiausiose nekilnojamosiose kultūros vertybėse planavimo priežastis – nekilnojamųjų kultūros vertybių išskirtinumo pagal jų išliekamąją vertę paneigimas bei vienodų ar atvirkščiai proporcingų reikalavimų nustatymas kultūros paveldo vertybėms, neatsižvelgiant į jų paveldosauginį statusą bei lygmenį.

Paveldo komisija mano, jog įstatyme turi būti nustatytas draudimas nacionalinės reikšmės kultūros paveldo kompleksų bei pavienių objektų teritorijose statyti naujus statinius,

nesusijusius su pačių paveldo objektų eksponavimo ir naudojimo poreikiais. Pastebėtina, jog Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 60 str. taipogi turėtų būti papildytas minėta nuostata.

Taip pat būtina atkreipti dėmesį į tai, kad svarbus veiksnys, užtikrinantis skaidrią ir efektyvią paveldo apsaugą, yra veiksmingas teritorijų planavimas, kurio procese būtų įvertintos ir su visuomene apsvaistytos individualios situacijos, kurios negali būti apibrėžtos vienu universaliu sakiniu teisės akte.

Paveldo komisijos pirmininkė

doc. dr. Vaidutė Ščiglienė

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Valstybinė kultūros paveldo komisija, Rūdinkų g. 13
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL R. KALINAUSKAITĖS PETICIJOJE PATEIKTO PASIŪLYMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-09-08 Nr. V11-135(6.3E)
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0, GEDOC
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	VAIDUTĖ, ŠČIGLIENĖ, pirmininkė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-09-07 16:47:59
Parašo formatas	Parašas, pažymėtas laiko žyma
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-09-07 16:49:12
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2020-06-16 - 2025-06-15
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Erika Petunovienė, vyriausioji specialistė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-09-08 09:09:45
Parašo formatas	Trumpalaikis skaitmeninis parašas, kuriame taip pat saugoma sertifikato informacija
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	Dokumentų valdymo sistema eDVS
Sertifikato galiojimo laikas	2018-10-09 - 2028-10-09
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	EgoEDocs, versija v. 3.04.02
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	El. dokumentas atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Vienas ar daugiau elektroninių parašų negalioja. Tikrinimo data: 2020-10-14 10:27:11
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2020-10-14 atspausdino Viktorija Gadeikienė
Paieškos nuoroda	